

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 60/2010-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť F. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. Z. K., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo F. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. októbra 2007 porušené neboli.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 60/2010 z 9. februára 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť F. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. októbra 2007 (nález nadobudol právoplatnosť 22. novembra 2007).

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd, ktorý v podaní sp. zn. 1SprV/104/2010 z 3. marca 2010 doručenom ústavnému súdu 8. marca 2010 okrem iného uviedol:

«- spor možno považovať za mimoriadne skutkovo obtiažny vzhľadom na nutnosť vykonať vo veci znalecké dokazovanie znaleckým ústavom alebo inštitúciou, ktorá vykonáva znaleckú činnosť na území niektorého z členských štátov Európskej únie (č. 1. 433 spisu) v súlade s doporučením odvolacieho Krajského súdu v Košiciach. V prvom rade je potrebné takýto ústav zabezpečiť a následne zohľadniť aj výšku nákladov, ktoré budú musieť byť vynaložené na navrhované znalecké dokazovanie (napr. preklad celého spisového materiálu

do cudzieho jazyka za predpokladu, že znalecký posudok nebude z určitých dôvodov podaný znaleckým ústavom z Českej republiky, cestovné a pod.).

- chronológia procesných úkonov vo veci v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezů Ústavného súdu SR v danej veci z 18. 10. 2007:

- uznesením zo dňa 9. 11. 2007 bolo nariadené znalecké dokazovanie Fakultnou nemocnicou s poliklinikou v B.

- podaním zo dňa 26. 11. 2007 sťažovateľ namietal ustanovenie znalca v rámci SR s návrhom, že najvhodnejším riešením by bolo zabezpečenie vypracovania objektívneho znaleckého posudku znalcom resp. ústavom špecializovaným na túto problematiku mimo územia SR.

- prípisom zo dňa 27. 11. 2007 bol sťažovateľ vyzvaný na oznámenie, či jeho podanie zo dňa 26. 11. 2007 je potrebné považovať za námietky voči ustanovenému znaleckému ústavu v zmysle ust. § 17 ods. 1 O. s. p.

- dňa 7. 12. 2007 sťažovateľ oznámil, že dané podanie je námietkou voči ustanovenému znaleckému ústavu.

- uznesením zo dňa 11. 12. 2007 rozhodol tunajší súd o nevyhlúčení ustanoveného znaleckého ústavu z daného konania.

- dňa 28. 12. 2007 sa sťažovateľ proti uzneseniu odvolal.

- odvolanie bolo dňa 3. 1. 2008 zaslané na vyjadrenie žalovanému a ustanovenému ústavu.

- po doručení vyjadrenia žalovaného (21. 1. 2008) bol spis dňa 28. 1. 2008 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 13. 11. 2008, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bolo uznesenie tunajšieho súdu zmenené a ustanovený znalecký ústav bol z vykonania znaleckého úkonu v prejednávanej veci vylúčený.

- dňa 24. 11. 2008 bolo uznesenie odvolacieho súdu doručované účastníkom konania.

- uznesením zo dňa 16. 12. 2008 bolo nariadené znalecké dokazovanie znaleckým ústavom zapísaným v zozname znaleckých ústavov MS ČR, a to Fakultnou nemocnicou... v B.

- ustanovenému znalcovi bol spis odoslaný dňa 30. 1. 2009.

- dňa 23. 2. 2009 požiadal ustanovený ústav o upustenie od vypracovania posudku ich ústavom vzhľadom na značnú zaťaženosť lekárov očnej kliniky.

- následne bol zisťovaný zoznam znaleckých ústavov v ČR, ktoré by mohli znalecké dokazovanie v danom konaní realizovať.

- dňa 18. 3. 2009 boli telefonicky oslovené tri znalecké ústavy v ČR s otázkou, či v predmetnej veci znalecký posudok vypracujú.

- po realizovanom telefonickom rozhovore bolo uznesením zo dňa 23. 3. 2009 nariadené znalecké dokazovanie Univerzitou Karlovou v P., Lekárskou fakultou v H. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. 4. 2009. Dňa 30. 4. 2009 bol daný pokyn pre odoslanie spisu ustanovenému znaleckému ústavu v ČR.

- dňa 28. 5. 2009 bol spis opatrením predsedu súdu pridelený do súdneho oddelenia sudcu JUDr. P. K. v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti pôvodne konajúcej zákonnej sudkyne JUDr. E. B. (menovaná sudkyňa zomrela dňa 10. 9. 2009).

- dňa 8. 6. 2009 ustanovený znalecký ústav vrátil spis bez vypracovania posudku (dôvody osobnej zaujatosti sú uvedené v spise na čl. 470).

- v mesiaci október 2009 boli opätovne zisťované znalecké ústavy v ČR za účelom poverenia niektorého z nich vypracovaním posudku a dňa 9. 10. 2009 bolo opäť telefonicky oslovených šesť z nich z dôvodu hospodárnosti, aby nebol ustanovený taký znalecký ústav, ktorý znova spis vráti bez vypracovania posudku. Dvaja z oslovených znalcov uviedli, že znalecký posudok z dôvodu zaujatosti, ale aj komplikovanosti veci nevypracujú, ďalší sa k veci nevyjadrili, resp. sa nepodarilo skontaktovať s oprávnenými osobami. Následne bola mailovou poštovou oslovená Fakultná nemocnica v P.

- dňa 19. 10. 2009 predložil zákonný sudca JUDr. P. K. spis predsedovi súdu s oznámením o zaujatosti v danej veci; predsedom súdu bol spis v súlade s ust. § 15 veta štvrtá O. s. p. predložený dňa 21. 10. 2009 Krajskému súdu v Košiciach, odkiaľ bol vrátený 9. 11. 2009 bez rozhodnutia.

- dňa 19. 11. 2009 JUDr. P. K. doplnil svoje vyjadrenie a spis dňa 24. 11. 2009 predložil opäť na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

- dňa 21. 12. 2009 bol spis vrátený z Krajského súdu v Košiciach s rozhodnutím o vylúčení JUDr. P. K. z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

- dňa 8. 1. 2010 bol spis pridelený cestou podateľne súdu sudkyňi JUDr. S. Z.

- dňa 18. 1. 2010 boli zasielané výzvy účastníkom konania.
- uznesením zo dňa 26. 1. 2010 bolo nariadené znalecké dokazovanie Fakultnou nemocnicou v M., v Českej republike. Dňa 1. 2. 2010 bol tomuto znaleckému ústavu doručovaný spis za účelom vypracovania znaleckého posudku.
- na základe žiadosti tunajšieho súdu v súvislosti s podanou ústavnou sťažnosťou bol spis vrátený dnešného dňa ustanoveným ústavom bez vypracovania posudku.
- zo spisu neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.
- za sťažovateľom spôsobené prieťahy možno považovať skutočnosť námietky proti súdnemu znalcovi na území Slovenskej republiky (č. l. 414 predmetného spisu), keď sám uvádza, že by z jeho strany bolo potrebné deklarovat' námietky s dôvodmi, pre ktoré by mal byť znalec vylúčený. Takýmito konkrétnosťami nedisponuje, ale iba predpokladá, že je tu možnosť vytvorenia priestoru na spochybňovanie znaleckého dokazovania.
- konanie prvostupňového súdu po doručení nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. 10. 2007 možno považovať z časového hľadiska za primerané predovšetkým s ohľadom na už uvádzanú skutkovú obťažnosť veci a skutočnosť, že každý „nový“ zákonný sudca potreboval primeraný čas na oboznámenie sa s predmetným spisom i vzhľadom na jeho obsiahlosť. Zároveň poukazujem na fakt, že obdobie, keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Košiciach (28. 1. 2008 až 13. 11. 2008, 21. 10. 2009 až 13. 11. 2009 a 24. 11. 2009 až 21. 12. 2009), nie som oprávnený posudzovať. Ak ústavný súd dospeje k záveru, že v uvedenom období došlo v konaní k zbytočným prieťahom, tieto nemohol žiadnym spôsobom zaviniť okresný súd.
- posúdenie zbytočnosti prieťahov, za predpokladu, že napriek môjmu stanovisku ich ústavný súd bude konštatovať, ponechávam na zváženie ústavnému súdu.»

Rovnaké skutočnosti, čo sa týka procesných úkonov účastníkov konania, zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu, ktorý mu bol predložený k previerke 8. marca 2010.

Právny zástupca k vyjadreniu okresného súdu v stanovenej lehote nezaujal žiadne stanovisko.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje, ako Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu, aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ žalobcom, ústavný súd ju podrobne zhodnotil už v predchádzajúcich nálezoch sp. zn. III. ÚS 233/03 zo 7. apríla 2004 a sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. októbra 2007, preto sa týmto kritériom nezaoberal.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že po vydaní nálezu sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. októbra 2007 bol sťažovateľ v jeho veci naďalej aktívny a súčinnosťný a podal aj sťažnosti na prietahy v konaní. Na druhej strane ústavný súd však musel súhlasiť s vyjadrením okresného súdu, že spor sa neúmerne predlžoval najmä v dôsledku toho, že sťažovateľ navrhol okresnému súdu (č. 1. spisu 420) z 28. decembra 2007, aby znalecké dokazovanie vykonal „*znalecký ústav z niektorého z členských štátov Európskej únie*“, ak navyše položené otázky boli jasné a mohol ich zodpovedať aj iný znalecký ústav v Slovenskej

republike alebo prípadne osoba, ktorá spĺňala predpoklady ustanovené v § 15 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch a tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľa v období od vydania druhého nálezu (18. október 2007) okresný súd vykonával úkony smerujúce na pribratie špecializovaného znaleckého ústavu do konania, avšak tieto boli napokon zmarené aj v dôsledku všeobecných námietok sťažovateľa, ktorými spochybnil uznesenie okresného súdu z 11. decembra 2008, ktorým nebol vylúčený znalecký ústav [Fakultná nemocnica s poliklinikou B., pracovisko Staré Mesto, klinika oftalmológie (č. l. 420 spisu)] z konania. Zo spisu ďalej vyplýva, že sťažovateľ nevedel uviesť žiadne konkrétne dôvody na vylúčenie znaleckého ústavu z konania, pretože nimi nedisponoval, ale na základe jeho žiadosti, aby bolo nariadené znalecké dokazovanie „ústavom – lekárskou fakultou z Českej republiky“, odvolací súd následne zmenil rozhodnutie okresného súdu a „ustanoveného znalca“ vylúčil z konania. V dôsledku toho sa vec nachádzala na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) takmer 10 mesiacov, od 28. januára až do 13. novembra 2008, ktorého postup v konaní na ústavnom súde ani nenamietal.

Aj keď ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť názor odvolacieho súdu, v danej veci sa toto konanie v dôsledku jeho postupu a rozhodnutia predĺžilo a okresný súd konal len v intenciách návrhu sťažovateľa a rozhodnutia nadriadeného súdu, keď zisťoval, ktoré znalecké ústavy môžu spracovať znalecké posudky, a postupne aj ustanovoval znalecké ústavy z Českej republiky (napr. 16. decembra 2008 pribral okresný súd do konania znalecký ústav z Českej republiky „Fakultnú nemocnicu... v B.“, ten však 23. februára 2009 okresnému súdu oznámil, že znalecký posudok nemôže vypracovať z dôvodu „značné vyťaženie lekárov oční kliniky“), 23. marca 2009 pribral do konania „Univerzitu Karlovu v P., Lekársku fakultu, H.“, tá mu však 8. júna 2009 doručila vyjadrenie, že nemôže vypracovať znalecký posudok, pretože vec smeruje proti lekárom, ktorých zamestnanci

tohto ústavu osobne poznajú, preto 26. januára 2010 pribral do konania pre účely vypracovania znaleckého posudku Fakultnú nemocnicu v M., P., a 1. februára 2010 jej zaslal spis.

Vzhľadom na uvedené okolnosti prípadu, berúc do úvahy aj posudzovanú dĺžku konania pred všeobecnými súdmi (26 mesiacov) od právoplatnosti nálezu (22. november 2007) do podania sťažnosti ústavnému súdu (21. január 2010), ako aj skutočnosť, že vec sa nachádzala spolu viac ako 11 mesiacov na krajskom súde, musel ústavný súd napokon konštatovať, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 313/94 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 90/07 z 18. októbra 2007 vykonával jednotlivé procesné úkony priebežne, a preto jeho postup v tomto období nesignalizuje možnosť prípadného vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže sťažovateľ nebol v konaní pred ústavným súdom úspešný, ústavný súd mu preto nepriznal finančné zadost'učinenie, priznanie ktorého sa viaže na vyslovenie výroku o porušení základného práva alebo slobody sťažovateľa, a tiež mu nepriznal ani úhradu trov konania (podobne napr. II. ÚS 214/03, IV. ÚS 244/04).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2010